

Naziv kolegija: Antropologija turizma

Nastavnice: doc. dr. sc. Tihana Petrović Leš
Petra Kelemen, zn. nov.

ECTS-bodovi: 5

Jezik: hrvatski

Trajanje: jedan, ljetni semestar

Status: izborni

Oblik nastave: 2 sata predavanja i 2 sata seminara tjedno

Uvjeti za upis kolegija: nema

Cilj kolegija: Cilj kolegija je studente uvesti u područje antropologije turizma. Pritom će se predstaviti osnovna teorijska polazišta i metodološke postavke studija koje turizam problematiziraju iz antropološke perspektive. Također, kroz kolegij će se ukazati na međusobni odnos etnologije i turizma te predstaviti konkretni primjeri uključivanja etnografske baštine u turizam. Studenti će tijekom kolegija usvojiti teorijsko znanje i upoznati metodološke postavke te oboje primijeniti pri vlastitom istraživanju. Pritom će razvijati vještine uobličavanja i izlaganja rezultata dobivenih samostalnim istraživanjem.

Uloga kolegija u ukupnom kurikulumu: Ovo je izborni kolegij u okviru preddiplomskog studija etnologije i kulturne antropologije, koji se izrastao iz programa *Etnologija i kulturni turizam*, *Etnologija i ruralni turizam*, *Ruralni turizam* te *Antropologija turizma*, vođenih pri Odsjeku za etnologiju i kulturnu antropologiju od 2005. godine. Kolegij s jedne strane pruža uvid u teorijska polazišta i smjerove istraživanja u području antropologije turizma, dok s druge približava konkretne primjere i problematizira uključivanje baštine u kulturno-turističke projekte. Pružajući razradu pojedinih teorijskih pristupa i metodologije, predstavlja nadogradnju kolegija *Uvod u etnologiju*, *Teorije kulturne antropologije* i *Metodologija etnologije i kulturne antropologije*, dok se pojedinim tematskim cjelinama vezuje uz druge izborne kolegije, primjerice: *Kulturnoantropološki problemi Sredozemlja*, *Predstavljački oblici u hrvatskoj pučkoj kulturi*, *Uvod u vizualnu antropologiju*.

Korištene metode: Rad u okviru kolegija provodit će se putem predavanja, rasprava u okviru seminara te pisanja i izlaganja reakcijskih tekstova i seminarskih radova. Dio rada provodit će se izvan Fakulteta, posjetom institucijama koje se bave istraživanjem turizma ili oblikuju turističku ponudu. U kolegiju će se poticati kritičko čitanje i promišljanje kako teorijskih postavki određenih autora, tako i praktičnih primjera povezanosti etnologije i turizma, odnosno korištenja baštine u turizmu. Promatranje teorijskih i metodoloških pitanja te konkretnih studija slučaja bit će zadatak dvaju reakcijskih tekstova. Seminarski rad činit će samostalno terensko ili arhivsko istraživanje, čime će studenti dobiveno znanje primijeniti pri vlastitom istraživanju odabrane turističke prakse.

Sadržaj kolegija: Predmet studente uvodi u područje antropologije turizma, analizirajući turizam kao množinu kulturnih praksi. Pritom u obzor promišljanja ulazi raznolikost turističkih iskustava, procesi potaknuti turizmom u lokalnim zajednicama, odnosno uklopljenost turizma u širi društveni kontekst. Pažnja se posebice pridaje procesima reprezentacije lokalnog, regionalnog i nacionalnog identiteta te stvaranju prepoznatljivih turističkih proizvoda. Studenti se upoznaju s osnovnim pojmovima, značajnima za mogućnosti njihova aktivnoga sudjelovanja u području turizma, poput: kulturni turizam, ruralni turizam, kulturno-turistički proizvod, upotreba baštine u turizmu i sl. Nastava se provodi kroz predavanja i seminare, a potiče se kritičko promišljanje i samostalni rad studenata.

RASPORED NASTAVE

<u>Tjedan:</u>	<u>PREDAVANJE</u>	<u>SEMINAR</u>
1.	predstavljanje sadržaja predmeta	način pisanja reakcijskih tekstova i seminarskih radova; rasprava o povezanosti etnologije i turizma; određivanje teme prvoga reakcijskog teksta u kojem će studenti iznijeti svoje viđenje neke turističke prakse u kojoj sudjeluju ili bi mogli sudjelovati etnolozi rok za predaju 1. reakcijskog teksta: 2 tjedna
2.	znanstveni interes za turizam, antropologija turizma, etnologija i turizam	određivanje tema 2. reakcijskog teksta (osvrst na članak)
3.	povijesni razvoj turizma; turizam i slobodno vrijeme/dokolica; putovanje i putopisi	<u>studenti predaju 1. reakcijski tekst</u> ; analiza reakcijskih tekstova
4.	antropološki pristupi istraživanju turizma	analiza reakcijskih tekstova
5.	kultura na tržištu, komodifikacija kulture	analiza reakcijskih tekstova
6.	susreti s nepoznatim, mi – Drugi, pojam predstavljanja, baština, identitet, autentičnost	predstavljanje konkretnih primjera uključivanja baštine u turističku ponudu <u>studenti predaju 2. reakcijski tekst</u>
7.	kulturna politika i kulturni turizam; institucije povezane s kulturnim turizmom	analiza reakcijskih tekstova
8.	kulturni turizam	analiza reakcijskih tekstova
9.	kulturni turizam u Hrvatskoj	analiza reakcijskih tekstova; <u>studenti iznose dosadašnje rezultate samostalnog istraživanja za potrebe seminara</u> , moguće probleme, kritički se osvrću na dostupne izvore
10.	prikazivanje i korištenje baštine (I.) – muzeji, izložbe, tematski parkovi	analiza reakcijskih tekstova
11.	prikazivanje i korištenje baštine (II.) – turistički vodiči, suveniri, brošure, razglednice	analiza primjera vezanih uz temu obrađenu na predavanju; <u>na seminar donijeti primjere promotivnih turističkih materijala za analizu</u>

12.	manifestacijski turizam, festivali	predstavljanje recentnih studija festivala; analiza odabranih primjera festivala
13.	ruralni turizam	izlaganje seminarskih radova
14.	ekonomski, društveni, kulturni i dr. utjecaji turizma, održivi razvoj; primjena etnološkog i kulturnoantropološkog znanja u turizmu	izlaganje seminarskih radova
15.	sažetak obrađenih tema, izlaganje seminarskih radova	<u>studenti predaju seminarske radove;</u> studentska evaluacija predmeta

LITERATURA:

Obvezna literatura:

1. **Burns**, P. M. 2002. The anthropology of tourism. U: *An Introduction to Tourism and Anthropology*, 69-90. London, New York: Routledge.
2. **Gmelch**, S. B. 2004. Why Tourism Matters. U: *Tourists and Tourism. A Reader*, ur. S. B. Gmelch, 3-21. Long Grove, Illinois: Waveland Press.
3. **Jelinčić**, D. A. 2008. Od kulturnog do kreativnog. Od opipljivog do neopipljivog. U: *Abeceda kulturnog turizma*, 25-76. Zagreb: Meandar.
4. **Kušen**, E. 2006. Ruralni turizam. U: *Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno*, ur. S. Čorak i V. Mikačić, 167-190. Zagreb: Institut za turizam.
5. **Petrović Leš**, T. i T. **Pletenac**, ur. 2006. *Etnologija i kulturni turizam*. Zagreb: FF Press. (odabrana poglavlja)
6. **Rihtman Auguštin**, D. 1970. Tradicionalna kultura i turizam: dvije neiskorištene šanse. *Dometi*, 3 (6): 4-11.
7. **Tomljenović**, R. 2006. Kulturni turizam. U: *Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno*, ur. S. Čorak i V. Mikačić, 119-147. Zagreb: Institut za turizam.

Preporučena literatura:

(studentima će se pojedine bibliografske jedinice preporučivati ovisno o temi njihovih pisanih radova)

1. **Baćac**, R. 2006. Razvoj ruralnog turizma u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. U: *Festivali čipke i kulturni turizam: Zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa*, ur. Tihana Petrović Leš, 81-94. Lepoglava: Turistička zajednica grada Lepoglave, Grad Lepoglava.
2. **Batina**, K. 2004/2005. Baština Gorskog kotara i njezina primjena: Oblici muzeološke i turističke prezentacije. *Etnološka tribina*, 27/28: 185-196.
3. **Bendix**, R. 1989. Tourism and Cultural Displays: Inventing Traditions for Whom? *The Journal of American Folklore*, 102 (404): 131-146.
4. **Bilić**, R. et al. 2000. *Od ordenja do simbola identiteta: priča o istarskom suveniru*. Pazin: Etnografski muzej Istre.
5. **Boissevain**, J., ur. 1996. *Coping with Tourists: European Reactions to Mass Tourism*. Providence, Oxford: Berghahn Books.

6. **Bruner**, E. M. 2005. *Culture on Tour. Ethnographies of Travel*. Chicago, London: The University of Chicago Press.
7. **Burns**, P. M. 2002. *An Introduction to Tourism and Anthropology*. London, New York: Routledge.
8. **Chambers**, E. 2000. *Native Tours: The Anthropology of Travel and Tourism*. Long Grove, Illinois: Waveland Press.
9. **Chambers**, E., ur. 1997. *Tourism and Culture. An Applied Perspective*. Albany: State University of New York Press.
10. **Černelić**, M. i M. **Rajković**. 2007. Mogućnosti revitalizacije tradicijske baštine na području Krivoga Puta u senjskome zaleđu. *Studia ethnologica Croatica*, 19: 245-268.
11. **Čorak**, S. i V. **Mikačić**, ur. 2006. *Hrvatski turizam: plavo, bijelo, zeleno*. Zagreb: Institut za turizam.
12. **Duda**, I. 2005. *U potrazi za blagostanjem: o povijesti dokolice i potrošačkog društva u Hrvatskoj 1950-ih i 1960-ih godina*. Zagreb: Srednja Europa.
13. **Getz**, D. 1991. *Festivals, Special Events, and Tourism*. New York: Van Nostrand Reinhold.
14. **Gmelch**, S. B., ur. 2004. *Tourists and Tourism: A Reader*. Long Grove, Illinois: Waveland Press.
15. **Handler**, R. i J. **Linnekin**. 1984. Tradition, Genuine or Spurious. *Journal of American Folklore*, 97: 273-290.
16. **Hobsbawm**, E. 2006. Izmišljanje tradicije. U: *Kultura pamćenja i historija*, prir. M. Brkljačić i S. Prlenda, 137-150. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
17. **Horvat**, B., ur. 1999. *Turizam u sociokulturološkoj perspektivi. Čitanka s izborom tekstova*. Zagreb: Mikrorad i Ekonomski fakultet Zagreb.
18. **Jelinčić**, D. A., ur. 2002. *Culture: A Driving Force for Urban Tourism – Application of Experiences to Countries in Tourism*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose.
19. **Jelinčić**, D. A. 2006. Turizam vs. identitet. Globalizacija i tradicija. *Etnološka istraživanja*, 11: 161-183.
20. **Judd**, D. R. i S. S. **Fainstein**, ur. 1999. *The Tourist City*. New Haven, London: Yale University Press.
21. **Kirshenblatt-Gimblett**, B. 1998. *Destination Culture. Tourism, Museums, and Heritage*. Berkley, Los Angeles, London: University of California Press.
22. **Lukić**, A. 2001. Ruralni turizam – čimbenik integralnog razvitka ruralnih prostora Hrvatske: od mašte do stvarnosti. *Geografski horizont*, 46 (1/2): 7-31.
23. **MacCannell**, D. 1999. *The Tourist. A new theory of the leisure class*. Berkeley, Los Angeles, London: University of California Press.
24. **Nash**, D. 1986. Turizam kao predmet antropologije. *Turizam*, 34 (7-8): 198-208.
25. **Nash**, D. 2001. *Anthropology of Tourism*. Oxford, New York, Tokyo: Pergamon.
26. **Nash**, D., ur. 2007. *The Study of Tourism. Anthropological and Sociological Beginnings*. Oxford: Elsevier.
27. **Picard**, D. i M. **Robinson**, ur. 2006. *Festivals, Tourism, and Social Change. Remaking Worlds*. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications.
28. **Pletenac**, T. 2006. Komodifikacija kulture – kultura komodifikacije. U: *Festivali čipke i kulturni turizam: Zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa*, ur. T. Petrović Leš, 7-19. Lepoglava: Turistička zajednica grada Lepoglave, Grad Lepoglava.
29. **Potkonjak**, S., T. **Petrović Leš**, H. **Kalafatić**. 2006. Festivali i kulturni turizam – tradicija u suvremenosti. U: *Festivali čipke i kulturni turizam: Zbornik radova sa znanstveno-stručnoga skupa*, ur. T. Petrović Leš, 21-50. Lepoglava: Turistička zajednica grada Lepoglave, Grad Lepoglava.
30. **Pratt**, M. L. 1992. *Imperial Eyes: Travel Writing and Transculturation*. New York: Routledge.
31. **Puljar**, S. 1997. Putujuće slike. Razglednice – kulturnoantropološki dokumenti. *Narodna umjetnost*, 34/2: 153-165.

32. **Richards**, B. 1997. *Marketing turističkih atrakcija, festivala i posebnih događanja. Kako ga primijeniti. Praktičan vodič za znatno povećanje posjećenosti i prihoda.* Zagreb: Potecon.
33. **Rihtman-Auguštin**, D. 1978. Folklor, folklorizam i suvremena publika. *Etnološka tribina*, 1: 21-28.
34. **Rihtman-Auguštin**, D. 1991. Istinski ili lažni identitet – ponovno o odnosu folkloru i folklorizma. U: *Simboli identiteta. Studije, eseji, građa*, ur. Dunja Rihtman-Auguštin, 78-89. Zagreb: X-Press.
35. **Rojek**, C., J. **Urry**, ur. 2000. *Touring Cultures. Transformations of Travel and Theory.* London, New York: Routledge.
36. **Ružić**, P. 2005. *Ruralni turizam.* Pula: Institut za poljoprivredu i turizam Poreč.
37. **Sheller**, M. i J. **Urry**, ur. 2004. *Tourism Mobilities Places to Play, Places in Play.* London and New York: Routledge.
38. **Smith**, M. K. i M. **Robinson**, ur. 2006. *Cultural Tourism in a Changing World: Politics, Participation and (Re)presentation.* Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications.
39. **Smith**, V. L. i M. **Brent**, ur. 2001. *Hosts and Guests Revisited: Tourism Issues of the 21st Century.* New York: Cognizant Communication Corp.
40. **Smith**, V. L., ur. 1989. *Hosts and Guests. The Anthropology of Tourism.* Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
41. **Strategija razvoja hrvatskog turizma do 2010. godine – finalna verzija.** 2003. Ministarstvo turizma (www.strategija.hr/lgs.axd?t=16&id=206)
42. **Urry**, J. 2002. *The Tourist Gaze.* London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage Publications.
43. **Vukonić**, B. 2005. *Povijest hrvatskog turizma.* Zagreb: Prometej.
44. **Wallace**, T. 2003. Tourism, Tourists, and Anthropologists at Work. *Napa Bulletin*, 23: 1-26.
45. **Weber**, S. i R. **Tomljanović**, ur. 2004. *Reinventing Tourism Destination. Facing the Challenge.* Zagreb: Institut za turizam.

Način polaganja ispita:

Uvjet za izlazak na ispit = ispunjene sve zadane obveze u okviru kolegija.

Ocjenu čini:

- redovito pohađanje nastave i sudjelovanje u seminarskom radu:	10%
- dva reakcijska teksta:	20%
- seminarski rad:	20%
- pismeni ispit:	50%

Važna napomena vezana uz reakcijske tekstove i seminarski rad:

Seminarski radovi trebaju biti napisani prema uputama objavljenima na internetskim stranicama Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju. Pri ocjenjivanju u obzir će se uzeti i gramatička i pravopisna ispravnost. Svaki oblik plagiranja bit će kažnjen.

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta: studentska anketa.